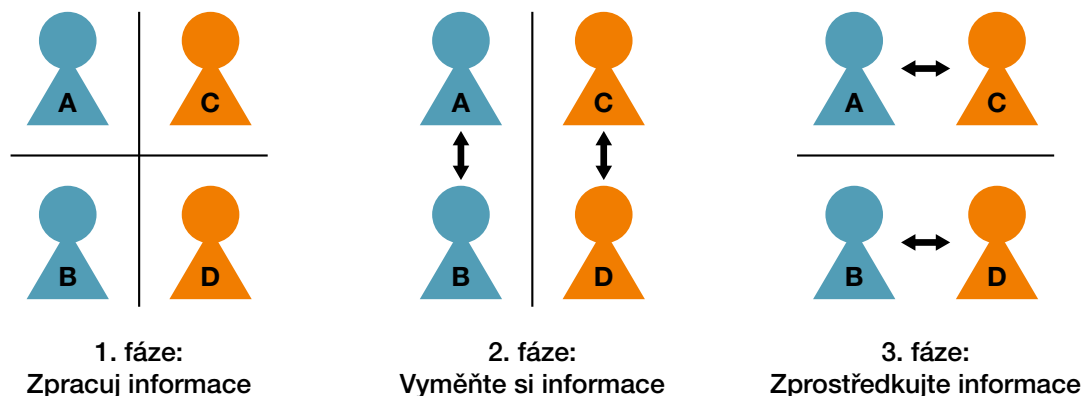

Téma	Politické strany vs. zájmové skupiny	Téma 6
Obsah	Struktura a fungování politických stran a zájmových skupin v České republice	
RVP	Člověk, stát a právo, VO-9-4-03	
Cíl vyučovací hodiny / Kompetence	<p>Kompetence odborná: Žák uvede společné a rozdílné znaky ve struktuře a fungování politických stran a zájmových skupin v České republice.</p> <p>Kompetence metodická: Žák analyzuje předložený odborný text. Žák dokáže napsat novinový článek.</p> <p>Kompetence k vytvoření si vlastního názoru: Žák zdůvodní svůj názor k otázce „Politické strany nebo zájmové skupiny – Co je lepší pro demokracii v České republice?“</p> <p>Kompetence k jednání: Žák vyjádří svůj názor prostřednictvím novinového článku / dialogu, ve kterém zaujme stanovisko k jedné politické otázce.</p>	
Pracovní materiály / učební pomůcky	Projektor, případně záznam obrazovky z webu politických stran, metodický list „Expertní dvojice“, pracovní listy „Struktura a fungování politických stran“, „Struktura a fungování zájmových skupin“ a „Struktura a fungování politických stran a zájmových skupin“	

Čas (odhad)	Forma výuky / Metoda	Fáze výuky	Scénář hodiny / Úkoly	Pracovní materiály / učební pomůcky
7 min.	Frontální výuka: Výukový rozhovor	Úvod / Reaktivace / Motivace	<p>Srovnání domácích úkolů (zadáno v lekci 5: Politické strany a hnutí: ideologie): Posuďte internetové výstupy „vašich“ politických stran nebo hnutí. Žáci hodnotí na základě kritérií: přehlednost, srozumitelnost, obsah, vizualizace/obrázky, uživatelská přívětivost webu, celkový dojem ze strany/hnutí na základě webové stránky. Nebo popište a zdůvodněte svůj dojem, který ve vás strana vzbudila svojí sebe prezentací na internetu.</p> <p>V ideálním případě mohou být jednotlivé internetové stránky promítnuty. V případě nutnosti může být vytištěn záznam obrazovky webu a rozdán žákům.</p> <p>Při diskusi o domácích úkolech mají žáci zhodnotit, jaké možné motivy stojí za sebe prezentací stran/hnutí a jak se hodí k politickému směřování dané strany/hnutí.</p>	Projektor, internetové stránky nebo záznamy stránek politických stran
1 min.	Frontální výuka: Informace od učitele	Přechod	<p>Učitel: <i>Zhodnotili jste webové stránky politických stran / hnutí a shodli jste se na tom, že každá politická strana / hnutí budí jiný dojem. Mezi politickou stranou a politickým hnutím není ze zákona žádný rozdíl (v podstatě mezi hnutím ANO a stranou ODS ze zákona není rozdíl). Avšak politické strany a hnutí nejsou jedinými politickými aktéry. Politické cíle mimo stran a hnutí dále zastupují zájmové skupiny. V dnešní hodině si vysvětlíme rozdíl mezi politickou stranou a zájmovou skupinou.</i></p> <p>Učitel napíše na tabuli téma dnešní hodiny: Politické strany vs. zájmové skupiny.</p>	

3 min.	Práce ve čtveřicích: Expertní dvojice		Učitel rozdá metodický list „Expertní dvojice“ a na základě listu prodiskutuje metodu se žáky. Vždy se k sobě dají dvě lavice tak, aby byli u jednoho stolu 4 žáci. Žáci poté dostanou pracovní listy: Vždy dva vedle sebe sedící žáci dostanou pracovní list 1 „Struktura a fungování politických stran“ a druzí dva žáci, kteří sedí vedle sebe, dostanou pracovní list 2 „Struktura a fungování zájmových skupin“.	Metodický list „Expertní dvojice“
15 min.		Expozice	Učitel vysvětlí žákům rozdělení úkolů na pracovním listu. Žáci se mohou zeptat, pokud něčemu nerozumí. Expertní dvojice: A/B a A+B (text 1: „Struktura a fungování politických stran“) A/B: 1. Zpracujte samostatně text „Struktura a fungování politických stran“. Poznamenejte si nejdůležitější informace v bodech do sešitu. (10 minut) A+B: 2. Diskutuj a srovnej své poznámky se spolužákem, který zpracovával stejný text. Eventuálně doplň jeho poznámky. (5 minut) C/D a C+D (text 2: „Struktura a fungování zájmových skupin“) C/D: 1. Zpracujte samostatně text „Struktura a fungování zájmových skupin“. Poznamenejte si nejdůležitější informace v bodech do sešitu. (10 minut) C+D: 2. Diskutuj a srovnej své poznámky se spolužákem, který zpracovával stejný text. Eventuálně doplň jeho poznámky. (5 minut)	Pracovní listy: 1. „Struktura a fungování politických stran“, 2. „Struktura a fungování zájmových skupin“, 3. „Struktura a fungování politických stran a zájmových skupin“
17 min.			A+C a B+D 3. Svému spolužákovi, který zpracovával druhý text, pomoci svých poznámek předej informace k politickým stranám nebo zájmovým skupinám. Poznamenej si informace, které ti tvůj spolužák řekne k politické straně nebo zájmové skupině. (10 minut) 4. Napište do tabulky do jednoho sloupce společné znaky a do druhého sloupce rozdíly mezi politickými stranami a zájmovými skupinami. (7 minut)	
2 min.	Samostatná práce: novinový komentář	Aplikace	Domácí úkol: Napište novinový komentář k otázce „Politické strany nebo zájmové skupiny – Co je lepší pro demokracii v České republice?“. Domácí úkol může být vybrán a také oznámkován nebo na začátku další hodiny může být vybráno několik článků a přečteno před třídou.	

1. Samostatná práce A/B/C/D: Zpracování dané části tématu.
2. Práce ve dvojicích: A+B a C+D: Výměna informací o stejné zpracované části tématu.
3. Výměna žáků A+C a B+D: Vzájemné informování mezi žáky, kteří zpracovávali odlišné části tématu.

Příprava:

Vždy se k sobě dají dvě lavice tak, aby u jednoho stolu byli čtyři žáci. Vedle sebe sedí A/B a C/D, tedy A sedí naproti C a B sedí naproti D.

1. Samostatná práce: Zpracování dané části tématu (A/B/C/D)

Každý žák zpracuje samostatně svůj vlastní text a zaznamená nejdůležitější informace do svého sešitu.

2. Práce ve dvojicích: Výměna informací o stejné zpracované části tématu (A+B a C+D)

Po předem stanovém čase se ukončí samostatná práce a spolužáci u stolu, kteří zpracovávali stejnou část tématu, si vymění poznamenané informace a případně si informace do poznámek doplní a zodpoví si případné otázky.

3. Výměna partnerů: Vzájemné informování mezi žáky, kteří zpracovávali odlišné části tématu (A+C a B+D)

Následně dojde k výměně žáků tak, aby spolupracovali vždy dva žáci, kteří zpracovávali rozdílná témata. V této fázi nejprve první žák představí svoje téma a spolužák si dělá poznámky. Poté se vystřídají a druhý žák představí své téma, spolužák si dělá poznámky. Když jsou obě témata prodiskutována, vypracuje dvojice žáků jeden společný dokument s poznámkami, ve kterém informace spojí do jednoho celku.

Zadání:

Žáci A a B

1. Zpracujte samostatně text „Struktura a fungování politických stran“. Poznamenejte si nejdůležitější informace v bodech do sešitu. (10 minut)
2. Diskutuj a srovněj své poznámky se svým spolužákem, který zpracoval stejný text. Eventuálně doplň jeho poznámky. (5 minut)

Politické strany jsou důležitými účastníky politického rozhodování. Ústava České republiky dokonce zmiňuje v jednom ze svých prvních článků, že politický systém naší země je založen na existenci a soutěži politických stran. Politickou stranu tvoří skupina organizovaných lidí, kteří se sdružují za účelem získání moci a vlivu. Za tímto účelem se účastní voleb a v závislosti na volebních úspěších pak obsazují členové a příznivci politických stran funkce v politických institucích. Úspěch v parlamentních volbách opravňuje politické strany k prosazování svého programu a k nominaci svých členů do důležitých funkcí ve státě.

Podstatným rysem politických stran je, že jde o instituce organizované. Mají **registrované členy**, kteří obvykle platí za své členství poplatky. Podstatným zdrojem příjmu politických stran v České republice jsou finanční příspěvky od státu, jejichž výše se odvíjí od volebního výsledku. Strana reprezentuje **politický program**, jehož teze pokrývají hlavní témata vládní politiky. O podobě programu politické strany a o vedoucích osobnostech stran se rozhoduje na pravidelných **sjezdech, kongresech či konferencích**, kterých se účastní členové stran reprezentující jednotlivé regiony země. Struktura politických stran je utvářena vertikálně od předsedy přes nejdůležitější centrální orgány a dále směrem k stranickým organizacím v jednotlivých oblastech. Členem politické strany se v České republice nemůže stát osoba mladší 18 let. Podstatné charakteristiky organizace a programu politických stran popisují **stanovy**, které strany v rámci registrace předkládají Ministerstvu vnitra. Příslušníky politické strany spojuje **ideologická identita** – tedy obdobný způsob nazírání na to, jaká by měla být podoba společnosti a jakými způsoby by měly být řešeny problémy společnosti a státu.

Existence politických stran je v České republice regulována **zákonem** o sdružování v politických stranách a v politických hnutích. Strany podléhají podle tohoto zákona registraci a mohou být rozpuštěny v případě, že soud konstatuje, že jejich existence ohrožuje demokratické poměry v zemi. Dohled nad hospodařením stran vykonává Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí.

Zadání:

Žáci C a D

1. Zpracujte samostatně text „Struktura a fungování zájmových skupin“. Poznamenejte si nejdůležitější informace v bodech do sešitu. (10 minut)
2. Diskutuj a srovnej své poznámky se svým spolužákem, který zpracoval stejný text. Eventuálně doplň jeho poznámky. (5 minut)

Vedle politických stran jsou stále důležitějšími a vlivnějšími aktéry veřejného dění **zájmové skupiny**, které se snaží prosazovat své cíle. Ve srovnání s programem politických stran se mohou cíle takovýchto skupin omezovat na **omezenější a konkrétnější zájmy** sledující např. problémy životního prostředí, emancipace žen, prosazování zájmů zaměstnanců nebo zaměstnavatelů, osob znevýhodněných apod. Podstatným rozdílem mezi zájmovou skupinou a politickou stranou jsou rozdílné cíle. Stranám jde o získání moci a s tím spojenou možnost řídit chod státu. Zájmová skupina oproti tomu vytváří **tlak na politiku** zvolené ve funkcích a na státní orgány a přesvědčuje je o nutnosti prosazovat cíle, které skupina sdílí. Zájmová skupina vychází z přesvědčení, že k prosazení konkrétního zájmu je nutné propojení více osob a soustředěná snaha většího kolektivu. Příslušníci zájmové skupiny pak logicky prosazují své zájmy souběžně s dalšími skupinami sdílejícími názor opačný. Prosazování zájmů skupin je spojeno s existencí lobbingu, na nějž nemusí být nahlíženo v negativních souvislostech. Úkolem lobbistů je představovat cíle skupin a přimlouvat se za jejich prosazování u osob s politickou odpovědností v rozhodujících funkcích – například poslanců. Zájmové skupiny uplatňují svůj vliv i v dalších institucích, které ovlivňují dění ve společnosti – například médiích. Ve srovnání s politickými stranami je zájmová skupina organizována na jiných základech.

Zájmová skupina nemá registrované členy a ke svému fungování nepotřebuje registrované stanovy. Její příznivci neplatí stanovené poplatky, což ovšem neznamená, že na činnost zájmové skupiny nemohou přispívat. Zájmová skupina rovněž nemá jasně danou strukturu a hierarchii. Své představitele si často nevolí, jakkoli se kolem vedoucích osob sdružuje. Své programové cíle neschvaluje na sjezdech.

Existence zájmových skupin má své sympatizanty i odpůrce. Zmiňována jsou následující pozitiva a negativa: existence zájmových skupin přispívá k rozšiřování politické diskuse. Mohou do veřejné diskuse vnášet témata, která jsou politickými stranami opomíjena. Veřejnosti nabízejí argumenty pro zaujetí postojů. Přispívají ke komunikaci mezi volenou reprezentací a občany v čase, kdy neprobíhají volby. Kritici oproti tomu upozorňují na to, že zájmové skupiny posilují nerovnost, neboť k prosazování vlivu posilují hlas pouze těch, kteří mohou finančně dotovat kampaně. Zájmy dobře organizované menšiny jsou prosazovány na úkor celé společnosti. Představitelé zájmových skupin deklarují reprezentaci společenského zájmu, nicméně k zastupování zájmů nejsou zvoleni a oproti voleným politikům jim chybí mandát vzešlý z demokratických voleb.

STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ POLITICKÝCH STRAN A ZÁJMOVÝCH SKUPIN PRACOVNÍ LIST

Zadání:

Žáci A+C a B+D

3. Svému spolužákovi, který zpracoval druhý text, pomocí svých poznámek předej informace k politickým stranám nebo zájmovým skupinám. Poznamenej si informace, které ti tvůj spolužák řekne k politické straně a zájmové skupině. (10 minut)
4. Napište do tabulky do jednoho sloupce společné znaky a do druhého sloupce rozdíly mezi politickými stranami a zájmovými skupinami. (7 minut)

Společné znaky	Rozdíly

STRUKTURA A FUNGOVÁNÍ POLITICKÝCH STRAN A ZÁJMOVÝCH SKUPIN LIST S ŘEŠENÍM

Zadání:

Žáci A+C a B+D

3. Svému spolužákovi, který zpracoval druhý text, pomocí svých poznámek předej informace k politickým stranám nebo zájmovým skupinám. Poznamenej si informace, které ti tvůj spolužák řekne k politické straně a zájmové skupině. (10 minut)
4. Napište do tabulky do jednoho sloupce společné znaky a do druhého sloupce rozdíly mezi politickými stranami a zájmovými skupinami. (7 minut)

Společné znaky	Rozdíly
<p>Snaží se ovlivňovat veřejný prostor.</p> <p>Snaží se prosazovat své cíle.</p> <p>Členové mohou dobrovolně přispívat na chod politické strany / zájmové skupiny.</p> <p>Sdružují se kolem vedoucích osob.</p>	<p>Na rozdíl od zájmové skupiny je existence politické strany regulována zákonem.</p> <p>Politická strana – jde jí o získání moci. Zájmová skupina – vytváří tlak na politiky zvolené ve funkci.</p> <p>Na rozdíl od zájmové skupiny, členové politické strany platí stranické příspěvky.</p> <p>Zájmové skupiny nemají jasně danou strukturu a hierarchii, své představitele si nevolí. Členové politických stran si své vedoucí osobnosti volí na pravidelných sjezdech, kde hlasují.</p> <p>Členem politické strany nemůže být osoba mladší 18 let, což u zájmové skupiny neplatí.</p>